

מאימתי - פרק ראשון - ברכות**משנה, ב.****1. זמן קריאת שמע****א. מהו תחילת זמן ק"ש של ערבית?**

1. משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן (צאה"כ).

ב. מהו סוף זמן קריאת שמע של ערבית? (שלוש שיטות)

1. עד סוף האשמורה הראשונה [רבי אליעזר].

2. עד חצות, כדי להרחיק אדם מן העבירה [חכמים].
3. עד שיעלה עמוד השחר [רבן גמליאל].

ג. איזה דברים נעשים כל הלילה?

1. הקטר חלבים ואברים.
2. כל הנאכלים ליום אחד.

מאימתי קורין את שמע, ב. - ב:**1. ביאור לשון וסדר המשנה****א. תנא היכי קאי, ומ"ש דפתח בערבית? (שתי תירוצים)**

1. קאי א"ב שכבך ובקומך.
2. יליף מבריתו של עולם.

ב. "משעה שהכהנים מדוע לא כתוב צאה"כ?"

1. קמ"ל שהכהנים רשאים לאכול בתרומה מצאה"כ, וכפרה לא מעכבא.
- משום שנאמר "ובא השמש וטהר", ומאי וטהר טהר יומא.¹

2. צאה"כ (רבי יהושע. מתניתין. וחכמים דר"מ⁴)
3. כשהכהנים טובלים, קודם ביה"ש דרבי יוסי (תנא אחד ברבי מאיר)
4. משעה שהעני נכנס לאכול פתו במלח⁵ (רבי חנינא)
5. משעה שרוב בני אדם נכנסים להסב בשבת (תנא שני ברבי מאיר. ולפירוש אחד ברש"י, ר' אחאי ואמרי לה ר' אחא)
6. משעה שרוב בנ"א נכנסין להסב בחול (לפירוש אחד ברש"י, ר' אחאי ואמרי לה ר' אחא)

3. סוף זמן ק"ש של ערבית**א. האם יש שיטה נוספת (מלבד המשנה) בסוף זמן ק"ש?**

1. דעת הברייתא, שמשעה שהעני נכנס לאכול פתו במלח עד שעה שעומד ליפטר מתוך סעודתו.

2. תחילת זמן ק"ש של ערבית**א. מה הם כל הדעות בתחילת זמן ק"ש של ערבית?**

1. שקיעה² [רבי אליעזר]³

אשמורות, ג. - ד.**1. דעת רבי אליעזר באשמורות****א. כמה אשמורות יש וסימניהם?**

1. שלש אשמורות. בראשונה חמור נוער, שניה כלבים צועקים, שלישית תינוק יונק משדי אמו ואשה מספרת עם בעלה.

⁴ והביאו זכר לדבר ממה שנאמר "ואנחנו עושים במלאכה וכו' מעלות השחר ועד צאה"כ, וכתוב והיה לנו הלילה משמר והיום מלאכה.

⁵ והוא מאוחר משל כהנים

¹ רבה בר רב שילא, למד זאת, מכך שלא כתוב "ויטהר"

² משקידש היום

³ ומה שכתוב במתני' "משהכהנים וכו' א. תרי תנאי אליבא דר"א. ב. רישא לאו ר"א

3. קימת דוד בחצות (קידמו עיני אשמורות)

א. האם יש להוכיח מזה שארבע אשמורות הן הלילה?

1. לרבי, כן. משום שביצד הקדמת שתי אשמורות¹⁵, יוצא חצות¹⁶. [רבי זריקא אמר רבי אמי אמר ריב"ל].
2. לרבי נתן, לתירוץ ראשון, לא. משום שס"ל כר' יהושע בן קרחה שמלכים ישנים עד שלש שעות.
3. לרבי נתן, לרב אשי, לא. משום שאשמורה ופולגא נמי אשמורות קרי להו.

ב. האם יש הוכחה מגדעון ששלוש אשמורות הן הלילה?

1. לרבי נתן, כן. משום שנאמר "האשמורת התיכונה" ותיכונה זה שיש לפניה ולאחריה.
2. לרבי, לא. שהוא מפרש אחת מן התיכונה שבתוכנות.

ג. מה אומרים בפני המת?¹⁷

1. בדברי תורה רק דבריו של מת, ובשאר דברים מותר הכל. [ר' אבא בר כהנא ל"ק].
2. אפילו בדברי תורה, מותר רק דבריו של מת. וכ"ש מילי דעלמא. [לישנא בתרא בר' אבא בר כהנא].

ד. האם דוד קם בחצות¹⁸ או בתחילת הלילה?¹⁹ (שלושה תירוצים)

1. מתחילת הלילה היה ער, ומעולם לא עבר עליו חצות לילה בשינה. [רב אושעיא אמר רבי אחא]
2. מתחילת הלילה היה מתנמנם כסוס, ומחצות היה מתגבר כארי [רבי זירא]
3. מתחילת הלילה היה עוסק בדברי תורה, ומחצות בשירות ותשבחות. [רב אשי]

ב. האם הסימנים לתחילת האשמורה או לסופה? (שתי תירוצים בגמרא)

1. הסימנים הם, לסוף אשמורה ראשונה, תחילת האחרונה, ואמצע האמצעית.⁶
2. הסימנים הם לסוף האשמורות, וצריך סימן לסוף אשמורה אחרונה, למי שישן בבית אפל.

2. מה הקב"ה עושה באשמורות, והאיסור להיכנס לחורבה

א. מה הקב"ה עושה באשמורות?

1. על כל משמר ומשמר יושב ושואג כארי⁷ (רבי אליעזר).
2. אומר אוי להם לבנים וכו'⁸

ב. מה למד רבי יוסי מאלו הנביא? (שלושה דברים)

1. שאין נכנסים לחורבה.
2. שמתפללין בדרך.
3. שהמתפלל בדרך, מתפלל תפילה קצרה.

ג. מה אמר אליהו הנביא לרבי יוסי שהקב"ה אומר?

1. שכל יום שלש פעמים הקב"ה אומר אוי להם לבנים וכו'.⁹
- ובשעה שעונים יהא שמו הגדול מבורך, הקב"ה מנענע ראשו ואומר "אשרי המלך שמקלסין אותו" וכו'.¹⁰

ד. מדוע אסור להיכנס לחורבה ומאי נ"מ בטעמים?

1. מפני החשד, ונ"מ בחורבה חדתי ותרי ופריצי.¹¹
2. מפני המפולת. ונ"מ בתרי וכשירי.¹²
3. מפני המזיקין. ונ"מ א. בחורבה חדתי ובתרי וכשירי, במקומן¹³. ב. באיש אחד ובחורבה חדתי דקאי בדברא.¹⁴

¹⁴ שבחדתי אין חשש מפולת, ובדברא אין חשש חשד, ונשאר רק חשש מזיקין.

¹⁵ שנאמר "קידמו עיני אשמורות"

¹⁶ שנאמר "חצות לילה אקום"

¹⁷ מימרת רבי זריקא בר אמי אמר ריב"ל, שהוא גם אמר את ההוכחה

של "קידמו עיני אשמורות"

¹⁸ כמו שכתוב "חצות לילה אקום"

¹⁹ כמו שכתוב "קידמתי בנשף ואשועה". ונשף זה או תחילת הלילה או

תחילת היום. מלשון נשף אורתא ואתי לילא.

תחילת הערב כמו שנאמר "בנשף בערב יום" וגם תחילת הבוקר כמו

שנאמר "ויכנס דוד מהנשף ועד הערב". (תירוץ רבא).

⁶ אבל תחילת אשמורה ראשונה וסוף אחרונה אינם צריכים סימן, כיון שמשנתנה היום.

⁷ שנאמר "ישאג שאוג ישאג", ג' פעמים

⁸ "שבכוונותיהם החרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי והגליתים לבין

האומות." (רב יצחק בר שמואל משמיה דרב)

⁹ ולא רק אז כשרבי יוסי שמע

¹⁰ הנוסח המלא "אשרי המלך שמקלסין אותו בביתו כך מה לו לאב

שהגלה את בניו ואוי להם לבנים שגלו מעל שולחן אביהם"

¹¹ שבחדתי אין חשש מפולת, ובתרי אין חשש מזיקין. ובגלל שהם פריצי

נשאר חשש חשד.

¹² שבתרי אין חשש מזיקין ויחוד, ונשאר רק חשש מפולת.

¹³ שבחדתי אין חשש מפולת, ובתרי אין חשש יחוד, אבל מזיקין יש אפילו

בתרי, היות וזה מקומן.

4. שדוד קרא לעצמו חסיד.**א. למה דוד קרא לעצמו חסיד? (לוי ור' יצחק)**

1. משום שהוא קם בחצות, ודרך מלכים לקום בג' שעות.
2. משום שכל המלכים יושבים אגודות בכבודם, והוא ידיו מלוכלכות בדם וכו'.
- וגם שנמלך במפיבושת רבו²⁷.
- ולכן זכה דוד שיצא ממנו כלאב.²⁸

ב. באילו מקרים חששו שמא יגרום החטא?

1. דוד, חשש שלא יזכה להיות חלק בצדיקים ולכן נקוד על "לולא"²⁹.
- [תנא משמיה דרבי יוסי]
2. יעקב שפחד מאחיו עשיו³⁰ אע"פ שהקב"ה הבטיח לו שיהא עמו³¹.
- [ר' יעקב בר אידי]
3. עם ישראל, בביאת בית שני, גרם החטא בפועל שלא נכנסו ביד רמה³². [ברייטא]

ה. איך דוד ידע מתי חצות והרי אפילו משה לא ידע²⁰? (שלשה תירוצים)

1. לדוד היה סימן של כינור. [על פי דברי רב אחא בר ביזנא אמר רבי שמעון חסידא]²¹.
2. משה גם ידע, אלא שסבר שמא יטעו איצטגניני פרעה²² [רבי זירא].
3. משה גם ידע, ו"כחצות" כוונתו כמו חצות של עכשיו. (שהוא אמר את זה לעם ישראל בחצות הלילה של ליל י"ג) [רב אשי].

ו. מה היה הסדר כשיצאו למלחמה?

1. קודם התיעצו עם אחיתופל²³ ואח"כ בסנהדרין, ואח"כ באורים ותומים, ורק אז יצאו למלחמה.
- שנאמר "ואחרי אחיתופל בניהו בן יהוידע²⁴ ואביתר²⁵ ושר צבא למלך יואב"
- ונאמר "ובניהו בן יהוידע על הכרתי ועל הפלתי".²⁶

וחכמים אומרים עד חצות, ד. - ד: ביאור דעת חכמים**ד. למה כתוב רק כאן (לגבי ק"ש של ערבית עד חצות) "כל העובר על דברי חכמים חייב מיתה" (שתי תירוצים)**

1. משום דאיכא אונס שינה.
2. לאשמועין שתפילת ערבית חובה.

ג. האם חכמים סוברים כרבי אליעזר או כרבן גמליאל?

1. כרבן גמליאל³³, אלא שהרחיקו אדם מן העבירה.

סמיכת גאולה לתפילה בערבית, ומימרות ר' אלעזר בר אבינא, ד:**1. סמיכת גאולה לתפילה בערבית****א. האם צריך לסמוך?**

1. לרבי יוחנן, כן. והוא בן העולם הבא.
2. לרבי"ל, לא.

ב. מה הטעם?

1. "ובשכבך ובקומך" מקיש שכיבה לקימה. לרבי יוחנן שבשניהם צריך לסמוך, ולרבי"ל ששניהם סמוכים למיטה.³⁴

²⁰ שהרי משה אמר "כחצות"²¹ שנאמר "עורה כבודי עורה הנבל וכינור אעירה שחר" (רב יצחק בר אדא ואמרי לה רבי יצחק בריה דרב אידי)²² דאמר מר למד לשונך לומר איני יודע.²³ לדעת טכסיסי המלחמה, כמו שנאמר "ועצת אחיתופל ... כאשר ישאל איש בדבר האלקים"²⁴ הוא היה ראש הסנהדרין.²⁵ כהן גדול.²⁶ שבניהו בן יהוידע ראש הסנהדרין, היה קודם לכרתי ופלתי, שהם האורים ותומים. (שכורתין דבריהם ומופלאים דבריהם).²⁷ שנאמר "ואדברה בעדתיך נגד מלכים ולא אבוש" (רבי יהושע בריה דרב אידי)²⁸ ששמו היה דניאל ונקרא כלאב שהכלים פני האב בחכמה (מפיבושת)

בהלכה. (רבי יוחנן). ועליו אמר שלמה בחכמתו "בני אם חכם לבך ישמח לבי גם אני" ואומר "חכם בני ושמח לבי ואשיבה חרפי דבר"

²⁹ לולא האמנתי לראות בטוב ה' וכו', וניקוד ממעט את המשמעות כלומר שהוא לא היה בטוח בזה.³⁰ כמו שנאמר "ויירא יעקב מאד".³¹ שנאמר "והנה אנכי עמך ושמרתיך" וכו'.³² על אף שהיו ראויים שיהא להם נס כמו ביציאת מצרים, שנאמר "עד יעבור עמך ה' עד יעבור וכו' הוקש ביאה שניה (של ימי עזרא) לביאה ראשונה.³³ ש"ובשכבך" כל זמן שכיבה משמע³⁴ דהיינו בבוקר סמוך למיטה קודם תפילה, ובערב סמוך למיטה אחר תפילה.

קריאת שמע שעל המיטה, ומימרות ר' לוי בר חמא אמר ריש לקיש

1. שנאמר בה מפלתן של שונאי ישראל שנאמר "נפלה לא תוסיף קום" וכו' (רבי יוחנן).
ואעפ"כ חזר דוד וסמך שנאמר "סומך ה'" וכו' (רב נחמן בר יצחק)
ובמערבא מתרצי לה "נפלה לא תוסיף" ליפול עוד. "קום בתולת ישראל"

2. שנחלקו האם גאולה שבערב, שלא הויא גאולה מעלייתא, היא סיבה לסמוך.

ג. איך אפשר לסמוך והרי צריך לומר השכיבנו? (קושיית מר בריה דרבינא)

1. כגאולה אריכתא דמיא.
וכמו בשחרית שאמר רבי יוחנן שצריך לומר "ה' שפתי תפתח" וע"כ שכתפילה אריכתא דמיא.

3. תעופת המלאכים

א. בכמה המלאכים עפים?

1. מיכאל באחת, גבריאל בשנים, אליהו בארבע, מלאך המוות בשמונה ובשעת המגיפה באחת.

ב. מה המקור שמיכאל באחת וגבריאל בשניים?

1. שבמיכאל כתוב "ויעף אלי אחד מן השרפים" (שזה מיכאל כמו שכתוב "והנה מיכאל אחד השרים וכו', מימרת רבי יוחנן).
ובגבריאל כתוב "והאיש גבריאל... מועף ביעף" (רבי אלעזר בר אבינא)

2. תהילה לדוד

א. מה מובטח למי שאומר תהילה לדוד שלש פעמים בכל יום? ומה הטעם?

1. הרי הוא בן העולם הבא (ר' אלעזר בר אבינא).

והטעם משום שיש בו "פוחת את ירך" וגם זה לפי הא"ב.
ולכן לא אומרים הלל הגדול או "אשרי תמימי דרך" שיש בהם רק את אחד משני הדברים הנ"ל

ב. למה לא נאמר נ' באשרי?

קריאת שמע שעל המיטה, ומימרות ר' לוי בר חמא אמר ריש לקיש, ד: - ה.

2. דרש את הפסוק "ואתנה לך את לוחות האבן" וכו' שעשרת הדברות מקרא ומשנה נ"ך ותלמוד, כולם ניתנו למשה מסיני.³⁸

ג. מה מעלת קריאת שמע שעל המיטה?

1. כאילו אוחז חרב של שתי פיפות. שנאמר "וחרב פיפיות בידם" [רבי יצחק], וכתוב לפני זה "ירננו על משכבותם" [מר זוטרא ואיתימא רב אשי]
2. מזיקין בדילין הימנו. שנאמר "ובני רשף יגביהו (בגלגל) עוף". ורשף זה מזיקין שנאמר "ולחומי רשף וקטב מרירי", ועוף זה תורה, שנאמר בה "התעף עיניך בו ואיננו" [רבי יצחק]

4. קר"ש שעל המיטה

א. מי צריך לקרא? ומה המקור?

1. אף אם קראה בביה"כ (ריב"ל) שנאמר "אמרו בלבבכם על משכבכם"³⁵ [רבי יוסי³⁶]
2. ואם ת"ח הוא אינו צריך [רב נחמן בר יצחק].
אבל צריך לומר חד פסוקא דרחמי, כגון "בידך אפקיד רוחי" וכו' [אביי].

ב. מה מימרות רבי לוי בר חמא אמר רבי שמעון בן לקיש?

1. דרש את הפסוק "רגזו ואל תחטאו" וכו' שלעולם ירגיז אדם יצר טוב וכו'³⁷

³⁵ תאמרו את ק"ש שנאמר בה "על לבבך", על משכבכם.

³⁶ במסורת הש"ס רב יוסף או ר' אסי

³⁷ לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע שנאמר רגזו ואל תחטאו אם נצחו מוטב ואם לאו יעסוק בתורה שנאמר אמרו בלבבכם אם נצחו מוטב

ואם לאו יקרא קריאת שמע שנאמר על משכבכם אם נצחו מוטב ואם לאו יזכור לו יום המיתה שנאמר ודמו סלה.

³⁸ "לוחות האבן" אלו עשרת הדיברות "והתורה" זה מקרא, "והמצוה" זה משנה, "אשר כתבתי" אלו נביאים וכתובים, "להורותם" זה תלמוד.

יסורים, דף ה. - ה:

1. העוסק בתורה

א. מנין שהיסורין בדילין מהעוסק בתורה?

1. לריש לקיש, שנאמר "ובני רשף יגביהו עוף". ורשף זה יסורין, שנאמר "מזי רעב ולחומי רשף" ו"עוף" זה תורה שנאמר בה "התעייף עיניך בו ואיננו".
 2. לרבי יוחנן, תשב"ר יודעין אותו. שנאמר "ויאמר אם שמע תשמע... כל המחלה... לא אשים עליך..."
- אלא כל שיוכל לעסוק בתורה ואינו עוסק, הקב"ה מביא עליו יסורין מכוערין. שנאמר "החשיתי מוטב וכאבי נעכר" וטוב זה תורה שנאמר "כי לקח טוב" וכו'.

ב. מה עוד לומדים מ"כי לקח טוב נתתי לכם תורתו אל תעזבו" וכו'?

1. שלא כמידת הקב"ה מידת בשר ודם, שהביא תורה לישראל ושמח. (רבי זירא ואיתימא רב חנינא בר פפא).

2. פשפוש במעשים ויסורים של אהבה

א. מה יעשה אדם שרואה יסורים באים עליו?

1. יפשפש במעשיו שנאמר "נחפשה דרכינו" וכו'.
2. פשפש ולא מצא יתלה בביטול תורה. שנאמר "אשרי הגבר אשר תיסרנו.. ומתורתך תלמדנו".
3. פשפש ולא מצא בידוע שהם יסורים של אהבה שנאמר "כי את ה' יאהב ה' יוכיח" (רבא ואיתימא רב חסדא)

ב. מאיפה לומדים שמי שהקב"ה חפץ בו מקבל יסורים?

1. "וה' חפץ דכאו החלי" ודווקא אם קבלם מאהבה, שנאמר "אם תשים אשם נפשו" ואם קיבלם מאהבה, יראה זרע יאריך ימים וחפץ ה' בידו יצלח.

[רבא אמר רב סחורה אמר רב הונא]

ג. מה הם יסורים של אהבה? (שלש שיטות)³⁹

1. כל שאין בהם ביטול תורה. שנאמר "ומתורתך תלמדנו"
2. כל שאין בהם ביטול תפילה שנאמר "אשר לא הסיר תפילתי"
3. אלו ואלו יסורים של אהבה הם, שנאמר "כי את אשר יאהב ה' יוכיח"⁴⁰

ד. מאיפה לומדים שיסורים ממרקין כל עוונותיו של אדם?

1. "ומתורתך תלמדנו" ק"ו משן ועין שהם אחד מאבריו של אדם ועבד יוצא בהם לחרות, כ"ש יסורין.
2. נאמר "ברית" במלח⁴¹ ונאמר "ברית" ביסורין⁴² מה מלח ממתקת הבשר, אף יסורין ממרקין כל עוונות האדם

ה. אלו מתנות טובות נתן הקב"ה על ידי יסורים?

1. תורה. שנאמר "אשרי הגבר אשר תיסרנו קה ומתורתך תלמדנו".
2. ארץ ישראל דכתיב "כי כאשר יסר איש את בנו... כי ה' אלקיך מביאך אל ארץ טובה".
3. העוה"ב. שנאמר "ודרך חיים תוכחות מוסר"

3. יסורי בנים ויסורי נגעים

א. מה נאמר על מי שעוסק בתורה ובגמ"ח וקובר את בניו?

1. מוחלין לו על כל עוונותיו. שנאמר "בחסד⁴³ ואמת⁴⁴ יכופר עוון" ואתיא עוון מ"משלם עוון אבות אל חיק בניהם" [תני ליה ההוא סבא לר' יוחנן]

ב. האם נגעים זה יסורים של אהבה? (שלש תירוצים)

1. זה מזבח כפרה, אבל לא יסורים של אהבה.

⁴² אלה דברי הברית⁴³ זה גמ"ח שנאמר "רודף צדקה וחסד" וכו'⁴⁴ זה תורה שנאמר "אמת קנה ואל תמכור"³⁹ פליגי בה רבי יעקב בר אידי ורבי אחא בר חנינא⁴⁰ אמר להו רבי אבא בריה דרבי חייא בר אבא הכי אמר רבי חייא בר

אבא אמר רבי יוחנן

⁴¹ ולא תשביט מלח ברית

2. רבי יוחנן לרבי חנינא, ורבי חנינא הקים אותו. (שאין חבוש מתיר עצמו).

3. רבי אלעזר לרבי יוחנן, ור"י הקים אותו. (ורבי יוחנן גילה זרועו ונפל נהורא, ובכו על האי שופרא דבלי בארעא)

ב. למה החמיצו ארבע מאות חביות היין של רב הונא⁴⁶?

1. משום שלא התחלק בזמורות עם האריס. ואע"פ שהאריס גנב יותר מחלקו, הגונב מן הגנב אף הוא טועם טעם גניבה.

ג. מה קרה לחביות אחרי שקיבל עליו לתת לאריס? (שתי שיטות)

1. החומץ הפך ליין
2. התייקר החומץ למחיר יין

2. לבני ארץ ישראל זה לא יסורין של אהבה⁴⁵, ולבני בבל כן.

3. בצנעא זה יסורים של אהבה, ובפרהסיא לא.

ג. האם בנים זה יסורים של אהבה?

1. שאין בנים, זה לא יסורין של אהבה. ושהיו ומתו, כן. (וכמו שאמר רבי יוחנן "דין גרמא דעשירה ביר")

4. סיפורים על יסורים

א. איזה אמוראים אמרו "לא הן ולא שכן" על היסורים, ומי הקים אותם?

1. רבי חייא בר אבא לרבי יוחנן, ורבי יוחנן הקים אותו.

מימרות אבא בנימין, ה: - ו.

2. גורם לשכינה שתסתלק מישראל, שנאמר "ויעתק צור ממקומו". וצור זה הקב"ה כמו שנאמר "צור ילדך תשי"

ב. מה שכרו של מי שממתין?

1. זוכה לברכות הללו שנאמר "לו הקשבת⁴⁸ למצוותי⁴⁹" וכו' [רבי יוסי ברבי חנינא]

3. מזיקין (אבא בנימין)

א. מי לא יכול לעמוד בפני המזיקין?

1. אלמלא ניתנה רשות לעין לראות אין כל בריה יכולה לעמוד בפני המזיקין [אבא בנימין].

ב. כמה מזיקין יש?

1. יותר מאיתנו, והם מקיפים אותנו כי כסלא לאוגיא [אביי].

2. על כל אחד מאיתנו אלף מימינו ורובה משמאלו [רב הונא]

ג. מה נהיה מהמזיקין?

1. דוחקא דכלה.
2. ברכי דשלהי. (ברכים עיפות)
3. מאני דרבנן דבלו.
4. כרעי דמנקפן (רבא)

1. על שני דברים הייתי מצטער (אבא בנימין)

א. האם יש מעלה שהתפילה לפני המיטה?

1. לפני המיטה ממש לא, שצריך שלא יהא דבר חוצץ בינו לבין הקיר, וכמו שנאמר בחזקיהו⁴⁷ [רב יהודה אמר רב ואיתימא ריב"ל].

2. סמוך למיטה (שלא יפסיק בין הקימה לתפילה) כן.

ב. מה זוכה הנותן מיטתו בין צפון לדרום?

1. זוכה לבנים זכרים. שנאמר "וצפונך תמלא בטנם ישבעו בנים" [רבי חמא בר חנינא אמר רבי יצחק].

2. אין אשתו מפלת נפלים. גזירה שווה מ"תמלא בטנם" ל"וימלאו ימיה ללדת והנה תומים בבטנה" [רב נחמן בר יצחק].

2. המתנה לחבר שמתפלל (אבא בנימין)

א. מה עונשו של מי שלא המתין לחבירו המתפלל?

1. טורפים תפילתו בפניו. שנאמר "טורף נפשו באפו הלמענך תעזוב ארץ"

⁴⁵ שהם טעונים שילוח מחוץ למחנה (רש"י)

⁴⁶ עלו אליו רב יהודה אחוה דרב סלא חסידא ורבנן ואמרי לה רב אדא בר אהבה ורבנן

⁴⁷ "ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל"

⁴⁸ הקשבת זה לשון המתנה (רש"י)

⁴⁹ לוא הקשבת למצותי ויהי כנהר שלומך וצדקתך כגלי הים: ויהי כחול זרעך וצאצאי מעיך כמעתי לא יכרת ולא ישמד שמו מלפני

עד שהתפללו עליו חכמים).
ולשים את זה בקנה של ברזל עם
חותמת של ברזל, כדי שהם לא
יגנבו את זה.

4. תפילה בבית"כ (אבא בנימין)

א. היכן תפילתו של אדם נשמעת?

1. בבית"כ שנאמר "לשמוע אל הרנה
ואל התפילה"

ד. איך אפשר להתוודע או לראות את המזיקין?

1. להתוודע, לשים אפר מנופה על
המיטה ובבוקר יראה כמו רגליים
של תרנגולות.
2. לראות לקחת שליה של חתולה,
שחורה בת שחורה בכורה בת
בכורה, לקלות ולשים בעין,
ולסגור את הפה כדי שלא יוזק.
(ורב ביבי בר אבבי עשה כן וניזק)

מימרות רבין בר רב אדא א"ר יצחק, ו. - ו.:

1. שהקב"ה מצוי בבית"כ, ועם מי שלומד. [רבין בר רב אדא א"ר יצחק]

א. איפה הקב"ה מצוי ועם מי שכינה
נמצאת?

1. בבית"כ. שנאמר "אלקים נצב
בעדת קל"י⁵⁰
2. בעשרה שמתפללין. שכינה
מקדימה ובאה, שנאמר "אלקים
נצב בעדת קל"
3. בשלשה שיושבים בדיון. רק מאז
שהם יושבים. שנאמר "בקרב
אלקים ישפוט" ולא אמרין שלמא
בעלמא הוא.
4. בשנים שעוסקין בתורה. וגם
נכתבים בספר הזכרונות. שנאמר
"אז נדברו... איש אל רעהו...
ויקשב ה'... ויכתב ספר זכרון
לפניו".
5. באחד שעוסק בתורה שנאמר
"בכל המקום אשר אזכיר את שמי
אבא אליך וברכתיך"

"מימינו אש דת למו" ובזרוע עוזו
אלו תפילין שנאמר "ה' עוז לעמו
יתן" ועוז זה תפילין, כמו שדרש
רבי אליעזר הגדול ש"וראו כל עמי
הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו
ממך" אלו תפילין שבראש"

ב. מה כתוב בתפילין של מרא עלמא?

1. "כי מי גוי גדול" וכו'. "ומי גוי גדול"
וכו'
2. "אשריך ישראל" וכו'. ו"מי כעמך
ישראל" וכו'
3. "או הנסה אלקים" וכו'
4. "ולתתך עליון" וכו'
וכלם כתובים גם בזרוע

3. קביעות בבית"כ.

א. מנין שהקב"ה משאיל במי שרגיל לבא
לבית"כ ולא בא יום אחד?

1. שנאמר "מי בכם ירא ה'... אשר הלך
חשכים... ואין נוגה לו יבטח בשם ה'"
[רבין בר רב אדא א"ר יצחק]

ב. מה הקב"ה עושה אם נכנס לבית"כ ולא
מצא שם עשרה?

1. מיד הוא כועס. שנאמר "מדוע
באתי ואין איש" וכו' [רבי יוחנן]

2. שהקב"ה מגיח תפילין

א. מנין שהקב"ה מגיח תפילין?⁵¹

1. שנאמר "נשבע ה' בימינו ובזרוע
עוזו" "בימינו" זו תורה, שנאמר

⁵¹ שאלת רב נחמן בר יצחק את רב חייא בר אבין על בית אחד. ורב אחא
בריה דרבא את רב אשי על שאר הבתים

⁵⁰ ודרשין "בעדת" בית הועד שלו (רש"י)